

De heilzame werking van adderbestanddelen

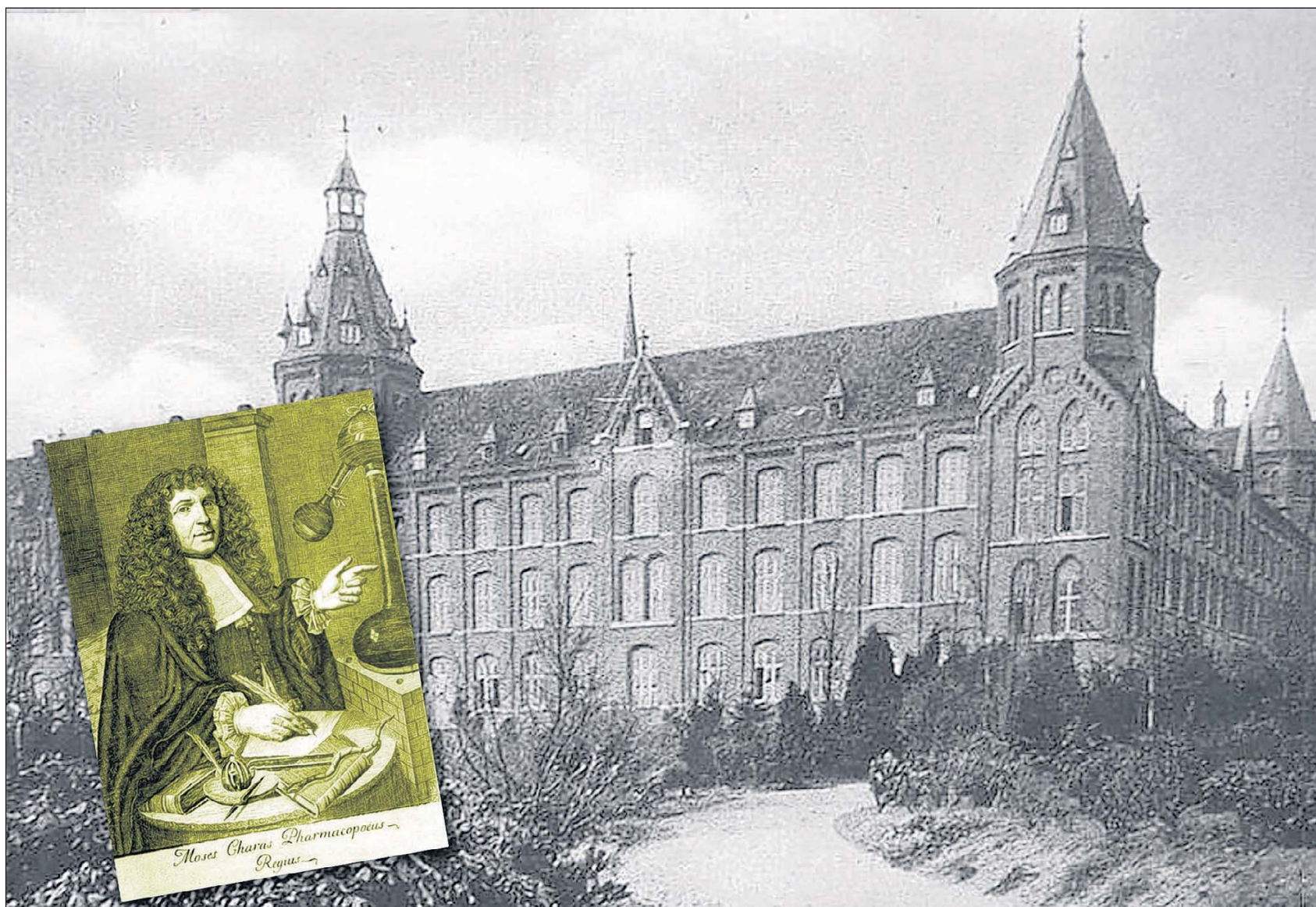
Adders werden niet alleen gebruikt voor het maken van theriak. Ook producten als addersoep, adderwijn en addervet vonden gretig aftrek. Drogisten in Venetië onderhielden speciale addertuinen. De slang werd eerst onthoofd en vervolgens gevild. Het gevilde stuk werd gekookt, totdat het vlees van de botten viel. Tot slot werd het vlees fijngemalen en vermengd met meel.

Het adder- mysterie

Hoe de adder op de Meinweg is gekomen, is een mysterie. De gifslang komt op geen enkele andere plek in onze provincie voor. Onderzoeker Rob Lenders sluit niet uit dat de dieren zijn uitgezet door de paters van het klooster Sankt Ludwig.

door Frank Heinen

De Meinweg is het enige Limburgse bastion van de adder. Ook in de Euregio komt de slang buiten het Duitse deel van het Meinweggebied amper voor. Volgens Rob Lenders, ecooloog, milieukundige en adderexpert, is met de adders van de Meinweg dan ook iets bijzonders aan de hand. „Wat opvalt is dat er pas in 1931, een jaar of dertig na de eerste waarnemingen in andere adderregio's, voor het eerst een betrouwbare waarneming uit Midden-Limburg opduikt. De voor een bosbrand vluchtende adder werd destijds door een boswachter gedood. De adders uit Limburg zijn ook groter en zwaarder dan de exemplaren elders in het land. Dit kan een aanpassing zijn aan een specifiek biotoop. Maar uit onderzoek blijkt dat de Limburgse adders genetisch sterk verschillen van hun Nederlandse en Belgische soortgenoten. Populaties uit België en Friesland lijken meer op elkaar dan op de Meinwegpopulatie.” De beeldvorming rond slangen is door de eeuwen heen veranderd. In natuurgodsdiensten en de Griekse mythologie was de slang een potent symbool, een wezen met bij-

De franciscanen, die tot 1976 het klooster van Sankt Ludwig bewoonden,

introduceerden wellicht de adder in Limburg. Moyses Charas (inzet) schreef in de 17de eeuw over theriak.

zondere krachten. Ondanks de verschillen die bestonden tussen diverse slangencultussen, is er een beeld dat steeds terugkeert: de slang als symbool van de geneeskracht. Asclepius, de Oudgriekse god van

de geneeskunst, werd in de antieke wereld steevast afgebeeld in het gezelschap van een slang. Vanaf de Romeinse tijd leidde het geloof in de helende krachten van slangen tot de geboorte van theriak, een brouwsel dat bescherming moest bieden tegen vergiftiging. Koning Mithridates VI van Pontus (134-63 v.Chr.) zou het hebben uitgevonden. Andromachus, lijfarts van keizer Nero, zou addervlees aan het recept hebben toegevoegd. De formule voor theriak ging aanvankelijk verloren, maar keerde in de middeleeuwen via de islamitische wereld terug in Europa. Door de opkomst van het christendom genoot de slang inmiddels een duivels imago, maar dit betekende niet dat slangen niet meer geoogst konden worden. We weten dat geestelijke orden als de jezuitten en franciscanen daarbij een rol hebben gespeeld. De Franse apotheker Moyses Charas (1619-1698) beschreef in 1668 in het boek *Thériaque d'Andro-*

machus, uitvoerig hoe theriak gemaakt kon worden. Het bestond uit 72 verschillende ingrediënten, waaronder gedroogd addervlees. Wat heeft dit stukje geschiedenis te maken met de Meinwegadders? „Volgens Piet Gootzen, ex-voorzitter van de Heemkundevereniging Roerstreek, zou de Duitse bioloog Heinz Hoster in de jaren dertig van de vorige eeuw gesteld hebben dat de franciscanen adders in deze con-

treinen hebben geïntroduceerd.” De franciscanen die in Vlodrop domicilie kozen, kwamen oorspronkelijk uit Saksen, maar vestigden zich in de negentiende eeuw in Silezië. Het is volgens een studie van Gijs Broens denkbaar dat de franciscanen de adders hebben meegebracht. Louis op de Kamp, die contact heeft gehad met enkele paters, meldt echter dat de geestelijken het onwaarschijnlijk achten dat hun

voorgangers de adder naar Midden-Limburg hebben gebracht. „Het monnikenverhaal is een hypothese die nog met onzekerheden is omgeven. We gaan het DNA-profiel van de Meinwegadders nog vergelijken met dat van exemplaren uit Silezië. Zijn de genetische profielen hetzelfde, dan zou de theorie van de uitgezette adders kunnen kloppen. Maar het blijft even afwachten”, besluit Lenders.